

| Μαρία Κυπριανού

Συνεργάτιδα Λέκτορας Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η ρύθμιση της πορνείας στην Κύπρο

Νομοθεσία και Πολιτικές για την καλύτερη προστασία

- | των θυμάτων εμπορίας σεξουαλικής εκμετάλλευσης
- | των εθελοντικά εκδιδομένων
- | των «πελατών»
- | της κοινωνίας

Προλεγόμενα

Καθηγητή Νέστορα Κουράκη,
Τακτικού Μέλους της Ευρωπαϊκής
Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

2022

Προλεγόμενα του Καθηγητή Νέστορα Κουράκη

Η πορνεία, με την έννοια της διενέργειας σεξουαλικών πράξεων επ' ανταλλάγματι και χωρίς επιλογή ως προς τον εραστή, υπήρξε ανέκαθεν ένα ιδιαίτερα αμφισβητούμενο θέμα. Και τούτο διότι εμπλέκονται στη διαχείρισή του και ζητήματα με έντονο συναισθηματικό και πολιτικό φορτίο, όπως ιδίως οι αντιλήψεις περί «προοδευτικότητας» ή «συντηρητισμού» των μελών μιας κοινωνίας, καθώς και ο γενικότερος βαθμός προσκόλλησής τους σε κοινωνικοποιητικές δοξασίες, ώστε να χαρακτηρίζουν (ή όχι) μιαν εκδιδόμενη ως «ανήθικη».

Οι αντιλήψεις, λοιπόν, του είδους αυτού ποικίλουν από εποχή σε εποχή και από λαό σε λαό, ανάλογα με την κουλτούρα, τις ιδεολογίες, τις παραδόσεις, νοοτροπίες, τις επικρατούσες αξίες, τις θρησκευτικές αντιλήψεις, τις επιδράσεις από την αλλοδαπή, αλλά και τις εκάστοτε μορφές εξουσίας οι οποίες, κατά τον Foucault, συνδιαμορφώνουν τη σεξουαλικότητα μιας κοινωνίας.

Ετσι, στην εξωστρεφή κοινωνία της αρχαίας Ελλάδας παρατηρείται μια στάση ανοχής απέναντι στην πορνεία, η οποία ασκείται ακόμη και από ιέρεις της Πάνδημης Αφροδίτης. Μάλιστα, ένα ξεχωριστό είδος εκδιδόμενων γυναικών είναι οι λεγόμενες «εταίρες», οι οποίες συνδέονται με διάσημα δημόσια πρόσωπα και θαυμάζονται για τη μόρφωση και το κάλλος τους, όπως η Ασπασία, η Φρύνη και η Λαΐς. Στο πλαίσιο αυτών των αντιλήψεων, ορισμένοι, όπως ο Δημοσθένης (στον λόγο του «Κατά Νεαίρας», παρ. 122), φθάνουν στο σημείο να αποσυνδέουν πλήρως τον γάμο από την ερωτική απόλαυση και να διακρηύζουν (όχι ορθά, κατά τη γνώμη μου) ότι οι γυναίκες διαχωρίζονται πρώτον σε εταίρες, που προσφέρουν απόλαυση («ηδονής ένεκα»), δεύτερον σε παλλακίδες, που συμβιώνουν χωρίς γάμο και παρέχοντας στον άνδρα τις καθημερινές περιποιήσεις του σώματος, και ακόμη, τρίτον, σε νόμιμες συζύγους, για την απόκτηση γνησίων τέκνων και για να αποτελούν τους πιστούς φύλακες της οικογενειακής εστίας («του παιδοποιείσθαι γνησίως και των ένδον φύλακα πιστήν έχειν»).

Ωστόσο, με την επικράτηση του Χριστιανισμού, ιδίως δε του Προτεσταντισμού, σε συνδυασμό και με προβλήματα που δημιουργούνταν στον πληθυσμό από τη μετάδοση αφροδίσιων νοσημάτων μέσω της πορνείας, οι αντιλήψεις αυτές μεταβάλλονται και αξία αποκτά πλέον η μονογαμική οικογένεια, χωρίς δηλ. την παράλληλη ύπαρξη εξωσυζυγικών σχέσεων ή συνευρέσεων. Συνακόλουθα, οι πόρνες εξοβελίζονται από την κοινωνική ζωή και θεωρούνται αποσυνάγωγες και περιθωριακές, αν και συχνά η στάση αυτή αποτελεί για τις ανώτερες ιδίως τάξεις μια χαρακτηριστική μορφή αστικής υποκρισίας.

Η κατάσταση άλλαξε σημαντικά επί τα βελτίω κατά τη νεωτερική και μετανεωτερική εποχή, οπότε οι πόρνες αναγνωρίσθηκε ότι έχουν και αυτές τα δικαιώματα του κάθε ανθρώπου και ότι, συνεπώς, μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα για τον τρόπο διαχείρισης του σώ-

ματός τους και επιλογής του επαγγέλματός τους. Ταυτόχρονα, δόθηκε έμφαση στο ότι οι εκδιδόμενες γυναίκες (παρομοίως με τους εκδιδόμενους άνδρες και τα διεμφυλικά άτομα) καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες για ικανοποίηση σεξουαλικών αναγκών.

Επιπλέον, έγινε αντιληπτό, ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η πορνεία είναι το αποτέλεσμα όχι επιλογής, αλλά βίας και απειλών κατά γυναικών από αδίστακτους κακοποιούς που τις εξαναγκάζουν να εκδίδονται και που επιτυγχάνουν έτσι –κατά εκτιμήσεις– ένα κύκλο εργασιών πάνω από 900 εκατ. ευρώ ετησίως (βλ. Νέστωρ Κουράκης [επιμ.], Πρόλογος στο έργο «Έμφυλη Εγκληματικότητα», Αθήνα/ Κομοτηνή: εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 20092, σελ. 27 και σημ. 17). Η έννοια της εμπορίας προσώπων (trafficking) καθίσταται έτσι κομβική στον νομικό μας πολιτισμό και παρέχει σταδιακά στη γυναικα-θύμα, υπό την επήρεια και των φεμινιστικών προσεγγίσεων, μια κοινωνική αποδοχή και προστασία, σε αντίθεση με εκείνους οι οποίοι την εκμεταλλεύονται και οι οποίοι πρέπει να αντιμετωπίζονται με αυστηρές ποινικές κυρώσεις.

Διαμορφώνονται έτσι δύο βασικές κατηγορίες εκδιδόμενων γυναικών (ή, μειοψηφικά, και ανδρών), δηλ. αφενός αυτών που επιλέγουν οικεία βουλήσει την πορνεία ως επάγγελμα και αφετέρου αυτών που εξαναγκάζονται να εκπορνευθούν από κακοποιούς.

Συνακόλουθα, αναδύονται δύο σχολές σκέψης και συναφείς νομοθετικές πολιτικές, σε σχέση, ειδικότερα, με το ερώτημα εάν πρέπει να αντιμετωπίζονται με ποινικές κυρώσεις και όσοι εμπλέκονται ως «πελάτες» σε πράξεις πορνείας:

Η μία σχολή (Ditmore, Kempadoo, McLeod, Doezenma), υποστηρίζει ότι η πορνεία είναι ένα ακόμη επάγγελμα και ότι είναι δικαίωμα μιας γυναίκας ή ενός άντρα να επιλέξει το εν λόγω επάγγελμα. Υποστηρίζει δε, ότι η ποινικοποίηση της αγοράς σεξουαλικών υπηρεσιών από «πελάτες» ζημιώνει τις εκδιδόμενες, διότι περιορίζει τον κύκλο εργασιών τους (τζίρο) και συνάμα αποτρέπει την πρόσβασή τους σε υποστηρικτικές υπηρεσίες (άρα, όχι στην ποινικοποίηση των «πελατών»).

Η άλλη σχολή (Barry, MacKinnon, Madden Dempsey, Seo Young Cho) υποστηρίζει ότι καμία γυναίκα ή άντρας δεν θα αποδεχόταν να εκδίδεται, εάν είχε επιλογή, και ότι, συνεπώς, η πορνεία είναι μέτρο «σεξουαλικής κυριαρχίας και η ουσία της γυναικείας καταπίεσης» (άρα, ναι στην ποινικοποίηση των «πελατών»).

Απόρροια αυτών των αντίθετων αντιλήψεων είναι και τα αντίστοιχα νομοθετικά μοντέλα πολιτικής που αναπτύχθηκαν σε διάφορες χώρες για τη ρύθμιση του φαινομένου της πορνείας και ιδίως για την καταπολέμηση της εμπορίας και εκμετάλλευσης προσώπων, εάν και εφόσον εύλογα δύναται να υποτεθεί ότι η εργασία ή οι υπηρεσίες προέρχονται από θύμα τέτοιας εμπορίας προσώπων. Ειδικότερα:

Το ένα μοντέλο νομοθετικής ρύθμισης είναι αυτό της νομιμοποίησης της πορνείας, η οποία ασκείται ως επάγγελμα. Το μοντέλο αυτό έχει υιοθετηθεί στη Γερμανία και στην Ολλανδία, όπου το βιοτικό επίπεδο είναι υψηλό και όπου, όπως έχει διαφανεί από μελέτες τάσεων και αντιλήψεων των χωρών αυτών, η πλειονότητα των πολιτών θεωρούν ότι η πορνεία μπορεί να αποτελεί μορφή εργασίας, εφόσον ασκείται χωρίς εκμετάλλευση από τρίτους. Είναι, άλ-

λωστε προφανές, ότι με το μοντέλο αυτό καθίσταται ευχερέστερος ο εντοπισμός της εμπορίας, λόγω του αυστηρού ελέγχου των εγγεγραμμένων πορνείων.

Από την άλλη πλευρά, σε χώρες με υψηλό βιοτικό επίπεδο αλλά και με ιδεολογικές αντιλήψεις περί ισότητας ισχυρά ενταγμένες στην κουλτούρα των πολιτών, εφαρμόζεται ένα άλλο, αντίθετο μοντέλο, το λεγόμενο Σουηδικό. Αυτό ποινικοποιεί την αγορά σεξουαλικών υπηρεσιών και επομένως ο χρήστης/πελάτης τιμωρείται, ενώ το θύμα (εκδιδόμενη/os) δεν θεωρείται ποινικά υπεύθυνο και συνεπώς σε αυτήν ή αυτόν προσφέρεται στήριξη εξόδου από την πορνεία. Το μοντέλο αυτό υιοθετήθηκε το 2016 και από τη Γαλλία.

Τέλος, υπάρχει και ένα τρίτο μοντέλο, που παρουσιάζει υβριδικό χαρακτήρα, δηλ. ενδιάμεσο των άλλων δύο, και που έχει υιοθετηθεί στην Κύπρο, στην Αγγλία και σε άλλες χώρες. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, δεν ποινικοποιείται η πορνεία ως πράξη καθ' εαυτήν, αλλά ποινικοποιούνται ενέργειες που συνδέονται με την πορνεία, όπως η διατήρηση οίκου ανοχής, η οχληρία που προκαλείται από την πορνεία, η εκμετάλλευση πορνών και η άσκηση πορνείας από μετανάστριες. Πάντως, στην Κύπρο, δεν υπάρχει κατοχυρωμένο δικαίωμα άσκησης της πορνείας, ούτε από την πλευρά της πόρνης, ούτε και από την πλευρά του πελάτη.

Ως προς την αποτελεσματικότητα αυτών των νομοθετικών μοντέλων στον περιορισμό της εμπορίας προς σεξουαλική εκμετάλλευση προσώπων, υπάρχουν μεν κάποιες ενδείξεις ότι το πρώτο μοντέλο (της νομιμοποίησης) έχει οδηγήσει σε περιορισμό της εμπορίας προσώπων, π.χ. στην Ολλανδία, αλλά χωρίς, ωστόσο, να προκύπτουν επαρκή δεδομένα με καθολική ισχύ ότι η ποινικοποίηση ή, αντιθέτως, η νομιμοποίηση της πορνείας αποτελεί πράγματι την προσφορότερη λύση επί του θέματος.

Με βάση τις ανωτέρω αντιτιθέμενες απόψεις, οι οποίες ευλόγως απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση, αποτελεί πράγματι σπουδαία συμβολή στην εξέταση της σχέσης πορνείας και εμπορίας προσώπων προς σεξουαλική εκμετάλλευση η ανά χείρας μελέτη, την οποία είχα τη χαρά να επιβλέψω ως διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και η οποία αξιολογήθηκε παρμψηφεί με τον βαθμό «άριστα».

Πρόκειται για εργασία που εκπονήθηκε από μία ιδιαίτερα αξιόλογη νέα επιστήμονα από την Κύπρο, την κ. Μαρία Κυπριανού, απόφοιτο της Νομικής Σχολής του αγγλικού Πανεπιστημίου Leicester και αριστούχο κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στο Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Kings College London, Δικηγόρο και Συνεργάτιδα Λέκτορα του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, με σημαντικές συνεργασίες με ΜΚΟ και δημοσιεύσεις ή παρουσιάσεις σε σειρά επιμέρους θεμάτων.

Η εργασία της κ. Κυπριανού παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι δεν αρκείται σε μια στεγνά νομική επεξεργασία του θέματος της πορνείας στην Κύπρο. Τουναντίον, επιχειρεί μια σφαιρική, ολιστική –θα έλεγα- διείσδυση στο θέμα, το οποίο συνεπώς εξετάζει περαιτέρω και από τη σκοπιά της εγκληματολογίας και της αντεγκληματικής πολιτικής, με τελικό σκοπό την πρόταση νομοθετικών ρυθμίσεων και πολιτικών για την καλύτερη προστασία όσων εμπλέκονται σε θέματα πορνείας, ήτοι: (α) των θυμάτων εμπορίας προς σεξουαλική εκμετάλλευση, (β) των εθελοντικά εκδιδομένων ατόμων, (γ) των «πελατών» τους, και

(δ) της ίδιας της κοινωνίας. Η εξέταση των νομικο-πολιτικών αυτών ζητημάτων είναι ενδιαφέρον ότι διενεργείται και υπό το πρίσμα της λεγόμενης «Νέας Διακυβέρνησης» (New Governance), δηλ. μιας αντίληψης που προωθείται από την ΕΕ και καθορίζει τη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων με βάση ένα νέο υπόδειγμα σχέσεων μεταξύ κράτους και κοινωνίας πολιτών, στο οποίο επικρατεί ισότιμη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των αγορών και των ΜΜΕ (π.χ. διαδικασία διαβούλευσης ενός νέου νόμου).

Ειδικότερα, η μονογραφία της κ. Κυπριανού επικεντρώνεται στο θέμα της ρύθμισης της πορνείας στην Κύπρο και πώς η ρύθμιση αυτή επιδρά στην αντιμετώπιση της εμπορίας προσώπων προς σεξουαλική εκμετάλλευση.

Η συγγραφέας επεξηγεί, έτσι, (κυρίως στην Εισαγωγή) την ορολογία της εργασίας της, μελετά τη φύση της πορνείας ως κοινωνικής δραστηριότητας και ως φαινομένου με προεκτάσεις σε κοινωνικό, πολιτιστικό και νομικο-πολιτικό (ιδίως όμως ποινικό και συνταγματικό) επίπεδο, ερευνά τους παράγοντες ανάπτυξης της πορνείας και αναλύει τις προαναφερθείσες δύο κύριες ιδεολογικές σχολές σε σχέση με την πορνεία, καθώς και τα συναφή νομοθετικά μοντέλα. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρεται θεβαίως και στις διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις ή συναφή νομοθετήματα καθώς και στη συναφή νομολογία του ΕΔΑΔ. Επιπλέον, η συγγραφέας καταγράφει την ιστορική εξέλιξη της πορνείας και της εμπορίας προσώπων στην Κύπρο και στο ευρύτερο διεθνές πεδίο και συγκρίνει τη ρύθμιση της πορνείας και της εμπορίας προσώπων στην Κύπρο, κατ' αντιδιαστολή προς την Ελλάδα και άλλες Ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες.

Το κύριο και καινοτόμο στοιχείο του ανά χείρας έργου είναι όμως η αρχειακή και εμπειρική έρευνα που διεξήγαγε η συγγραφέας, ώστε να εντοπίσει το πώς αντιμετωπίζεται η πορνεία και η εμπορία προσώπων προς σεξουαλική εκμετάλλευση στην Κύπρο τόσο από τη σκοπιά της νομολογίας των δικαστηρίων (έρευνα αρχείου στις σχετικές δικαστικές αποφάσεις για τα έτη 2009-2019), όσο και από τη σκοπιά των αρμόδιων κυβερνητικών υπηρεσιών, των συναφών με το θέμα ΜΚΟ της Κύπρου, καθώς και του ίδιου του κοινού (εμπειρική έρευνα με ερωτηματολόγια).

Αντίστοιχα διαμορφώνεται και η πενταμερής δομή του έργου, όπου, πέραν των λοιπών πληροφοριών που αναφέρθηκαν επί του θέματος, παρατίθεται η μεθοδολογία, ο τρόπος διεξαγωγής και η επισκόπηση πορισμάτων από τις δύο βασικές έρευνες, μαζί με προτάσεις αντεγκληματικής πολιτικής προς βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και της εφαρμογής του:

Συγκεκριμένα, το βιβλίο διαρθρώνεται, πέραν της Εισαγωγής, σε πέντε μέρη, τα οποία αντιστοιχούν (α) στη Μεθοδολογία και τον Ερευνητικό Σχεδιασμό, (β) στο Θεωρητικό Υπόβαθρο μέσα από την Ερευνα σε Αρχείο, (γ) στην Εμπειρική Έρευνα, (δ) στη Συζήτηση και Σύγκριση του θεωρητικού υπόβαθρου με τα αποτελέσματα της Εμπειρικής Έρευνας και τέλος, (ε) στα Συμπεράσματα και τις Εισηγήσεις για βελτίωση της ρύθμιση της πορνείας στην Κύπρο.

Με το ογκώδες σε έκταση έργο της και τις δύο επιμέρους έρευνές της, η κ. Κυπριανού επιχειρεί να απαντήσει σε 10 επιμέρους ερωτήματα, και συγκεκριμένα ως εξής:

1. Υπάρχει το δικαίωμα της πορνείας, τόσο από την πλευρά της πόρνης όσο και από την πλευρά του «πελάτη» σύμφωνα με την ακαδημαϊκή κοινότητα, τη νομοθεσία και τη νομολογία;

Το δικαίωμα της áσκησης της πορνείας και της αγοράς σεξουαλικών υπηρεσιών, μπορεί να αποτελέσει δικαίωμα, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες ενός από τους συμβαλλόμενους, καθώς επίσης, εάν επιτρέπεται από τη νομοθεσία. Σύμφωνα με την κυπριακή νομολογία, η απαγόρευση του αποζήν από κέρδη πορνείας, ως επάγγελμα, δεν είναι αντισυνταγματική, ενώ με βάση την κυπριακή νομοθεσία δεν υπάρχει κατοχυρωμένο δικαίωμα της πορνείας, τόσο από την πλευρά της πόρνης όσο και από την πλευρά του πελάτη. Μέσα από τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια διαφέρεται ότι ενώ το κοινό, τείνει να στρέφεται ελαφρώς προς την αποποινικοποίηση της πορνείας και τη ρύθμιση της παροχής σεξουαλικών υπηρεσιών, ως επάγγελμα, οι πλείστοι ΜΚΟ, εκφράζονται έντονα προ την αντίθετη πλευρά, υποστηρίζοντας ότι η πορνεία αποτελεί την κατοχύρωση της εκμετάλλευσης του γυναικείου σώματος, εφόσον κανένας άνθρωπος, εάν είχε επιλογή, κατά την άποψη τους, δεν θα επέλεγε να εμπορεύεται το σώμα του.

2. Έχουν ρυθμισθεί στην Κύπρο η πορνεία και η καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση;

Ενώ η εμπορία προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση στην Κύπρο έχει ρυθμιστεί τόσο με τη ψήφιση της Νομοθεσίας N60(I)/2014, όσο και με τα εκάστοτε Σχέδια Δράσης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Προσώπων και την κύρωση Διεθνών Συμβάσεων, η ρύθμιση της πορνείας στην Κύπρο είναι αποσπασματική, εφόσον η πορνεία αυτή καθαυτή δεν είναι ποινικό αδίκημα, ενώ κάποιες σχετιζόμενες με αυτή συμπεριφορές, όπως το αποζήν από κέρδη πορνείας, αποτελούν πλημμελήματα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154.

3. Υπάρχει υπόνοια ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί τη στάση ενάντια στην πορνεία μέσα από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων;

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί τη στάση ενάντια στην πορνεία μέσα από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, καθώς και μέσα από διάφορα ψηφίσματα και καθοδηγητικές οδηγίες. Κύριος γνώμονας της προώθησης της πιο πάνω στάσης είναι η καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων μέσα από τη μείωση της ζήτησης, μέσω της αποτροπής, η οποία αναμένεται να είναι αποτέλεσμα της ποινικοποίησης της αγοράς υπηρεσιών από θύμα εμπορίας προσώπων.

4. Πώς ερμηνεύουν τις κρατικές υποχρεώσεις για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, σε σχέση με την εκμετάλλευση για πορνεία, οι Ευρωπαϊκές Δικαστικές Αποφάσεις;

Ενώ υπάρχει νομολογία για τις κρατικές υποχρεώσεις σε σχέση με την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων για την προστασία των εν δυνάμει θυμάτων και αναγνωρισμένων θυ-

μάτων, καθώς και για την υποχρεωτική πορνεία, δεν υπάρχει κάποια καθοδήγηση από το ΕΔΑΔ για την πορνεία, όταν είναι εθελούσια.

5. Πώς έχει ρυθμισθεί η πορνεία σε άλλες χώρες και πόσο αποτελεσματική είναι η ρύθμιση, για σκοπούς εξισορρόπησης της προστασίας των δικαιωμάτων του πελάτη, του θύματος και της πόρνης;

Δεν υπάρχουν ξεκάθαρα στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι η ποινικοποίηση ή η αποποινικοποίηση της πορνείας βοηθά στην εξισορρόπηση της προστασίας των δικαιωμάτων του πελάτη, του θύματος εμπορίας και της πόρνης. Χώρες, όπως η Ολλανδία, όπου η πορνεία είναι ρυθμισμένη, αναφέρουν ότι η εμπορία προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση έχει μειωθεί και παράλληλα προωθούν περισσότερη ρύθμιση της πορνείας, ενώ στη Γερμανία, όπου επίσης η πορνεία είναι νόμιμη, υπάρχει ακαδημαϊκό κίνημα το οποίο υποστηρίζει το αντίθετο και τα αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση φαίνεται να αυξάνονται.

6. Ποια είναι η αντίληψη/κατανόηση της κοινωνίας της Κύπρου σε σχέση με τους όρους πορνεία, εμπορία προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση;

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων γνωρίζει τι είναι η πορνεία και η εμπορία προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση και πιστεύει ότι υπάρχει. Μεγάλο ποσοστό συμμετεχόντων πιστεύει ότι η πορνεία είναι παράνομη και ότι προσφέρεται κυρίως από γυναίκες και ομοφυλόφιλα άτομα και των δύο φύλων.

7. Υπάρχει πορνεία στην Κύπρο και είναι εμφανής, με βάση τις προσωπικές εμπειρίες των ερωτηθέντων ή εμπειρίες συγγενών και φίλων;

Σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η πορνεία στην Κύπρο είναι εμφανής. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων πιστεύει ότι η πορνεία είναι παράνομη, ενώ οι Κυβερνητικές Υπηρεσίες και οι ΜΚΟ αναγνωρίζουν το νομικό κενό και τη σύγχυση περί την νομιμότητα της πορνείας.

8. Μπορεί να λειτουργήσει μια κοινωνία όπου η πορνεία είναι παράνομη και πώς αντιμετωπίζει τις ανάγκες που δημιουργούνται από την απουσία πορνείων και εκδιδόμενων;

Η πλειονότητα θεωρεί ότι το κράτος έχει ευθύνη για την αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας προσώπων και ότι δεν πρέπει να απαγορευθεί η πορνεία. Μεγάλο ποσοστό συμμετεχόντων πιστεύει ότι είναι αποδεκτό, τόσο να προσφέρονται όσο και να αγοράζονται σεξουαλικές υπηρεσίες με την ελεύθερη θέληση και των δύο μερών.

9. Πώς θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ο πελάτης στην Κύπρο; Έχει δικαιώματα το άτομο που αγοράζει υπηρεσίες και κάποιο ποσοστό ευθύνης εάν αποδειχθεί ότι το εκδιδόμενο πρόσωπο υπήρξε θύμα εμπορίας προσώπων;

Ο πελάτης/χρήστης σεξουαλικών υπηρεσιών από θύμα εμπορίας προσώπων, με βάση την άποψη της πλειονότητας, πρέπει να τιμωρείται όταν γνωρίζει πως το άτομο με το οποίο συνευρίσκεται είναι θύμα εμπορίας προσώπων. Υπάρχει εντούτοις διστακτικότητα στην τι-

μωρία όταν δεν το γνωρίζει. Αυτή η αντίληψη, έρχεται σε αντίθεση με τον τροποποιητικό Νόμο 117(I)/2019.

10. Είναι εφικτή η εφαρμογή ενός μοντέλου ρύθμισης της πορνείας στην Κύπρο, όπου θα προστατεύονται εξίσου τα δικαιώματα του θύματος σεξουαλικής εκμετάλλευσης, του εκδιδόμενου, του πελάτη και της κοινωνίας;

Γενικά η άποψη του κοινού είναι ότι το κυπριακό κράτος δεν είναι έτοιμο να εφαρμόσει την όποια ρύθμιση της πορνείας για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, ενώ προτείνονται αυστηρότερες ποινές και εκπαίδευση.

Και μόνο από τη σύντομη ανάγνωση των πορισμάτων που προκύπτουν από τις δύο έρευνες της κ. Κυπριανού γίνεται πρόδηλη η αξία του έργου της, καθώς μέσα από τα πορίσματα αυτά καταγράφεται επακριβώς το πώς αντιμετωπίζεται η πορνεία και η εμπορία προσώπων προς σεξουαλική εκμετάλλευση στην Κύπρο τόσο από τη σκοπιά της νομολογίας των κυπριακών δικαστηρίων, όσο και από την οπτική γωνία των αρμόδιων κυβερνητικών υπηρεσιών, των συναφών με το θέμα ΜΚΟ και της ευρύτερης κοινής γνώμης της Κύπρου.

Πρόκειται, λοιπόν, για μια εξαιρετική μονογραφία η οποία με σοβαρό θεωρητικό υπόβαθρο, πληρότητα βιβλιογραφικής εμβάθυνσης και άρτια μεθοδολογία παρουσιάζει πρωτότυπα ευρήματα και προωθεί έτσι τον επιστημονικό διάλογο και την εμβάθυνση της έρευνας σε ένα αντικείμενο «ταμπού» της Κυπριακής κοινωνίας το οποίο δεν έχει τύχει έως τώρα επαρκούς επιστημονικής προσέγγισης και νομοθετικής ρύθμισης.

Καθηγητής Νέστωρ Κουράκης

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών